

10. Priser og heder

Michael 2022; Supplement 29: 310–21.

Både innen faget allmennmedisin og de akademiske miljøene generelt er vi flinke til å gi priser! I dette kapitlet prøver vi å gi en oversikt over priser og annen heder som er gitt til enkeltpersoner, grupper og miljøer i vår 50-årige allmennmedisinske historie i Bergen. Mange personer fra våre fagmiljøer har oppnådd anerkjenning og heder gjennom å få priser av ulikt slag, både lokale, nasjonale og internasjonale. En ting er at allmennlegene er flinke til å gi seg selv priser, gjennom foreninger og allmennmedisinske møter og kongresser. Men vi blir bokstavelig talt også satt pris på fra andre felt og fagmiljø, der vi ikke nødvendigvis har foreslått oss selv eller deltatt i vurderingene. Listen viser at våre medarbeidere har vunnet prestisjetunge forskningspriser og fagpriser for andre sterke individuelle prestasjoner. Men ofte er det også priser som står godt i stil med det allmennmedisinske ideologiske grunnfjellet: Utdanning og undervisning, kommunikasjon og formidling, kritisk debatt og teori, pasientrettigheter og svake grupper. En pristildeling har to sider; å få den, men også å gi den. Begge tilnærminger har som formål å lyse opp noe; en person eller gruppe som fortjener oppmerksomhet for noe som er gjort, sagt eller skrevet, men også sette søkelys på en sak eller et tema som trenger oppmerksomhet. La oss glede oss med prisvinnerne og med faget som utvikler dem!

I arbeidet med å innhente et så komplett tilfang av priser og heder som mulig, har vi brukt mange kilder: Årsmeldinger, søk på Internett og omtale i Samklang og Paraplyen, men først og fremst har vi bedt om at flest mulig oppgir opplysninger om seg selv. Som oversikten nedenfor viser, er det et omfattende materiale som er sortert og kategorisert. Vi har valgt å bruke en inndeling basert på hvem som har tildelt prisene:

- Universitetet i Bergen (UiB)
- Den norske legeförening (Dnlf)

- Andre norske priser
- Utenlandske priser
- Andre utmerkelser

Priser fra Universitetet i Bergen

UiB deler ut en rekke årlige priser. Dette gjelder priser for publikasjoner, undervisning, utdanning, forskning og formidling fra både instituttet, fakultetet og fra UiB sentralt.

Ugleprisen er Universitetet sin interne pris for utdanningskvalitet. Prisen blir delt ut av Universitetets utdanningsutvalg til fagmiljø som kan dokumentere særlig vellykket tiltak for studiekvalitet.

- *Anders Børheim og Senter for tverrprofesjonell samarbeidslæring i primærhelsetjenesten (TVEPS)*, ble tildelt prisen i 2013 og hedret for særlig vellykket tiltak for studiekvalitet i form av tverrfaglig samarbeid og tverrprofesjonell læring.

Det medisinske fakultet deler hvert år ut Undervisningsprisen, Studiekvalitetsprisen og en pris for fremragende forskningsformidling.

Undervisningsprisen tildeles preklinisk eller klinisk underviser, og det er studentene som nominerer til prisen.

- *Steinar Hunskaar* ble tildelt prisen i 1999 som beste foreleser for avgangskullet.
- *Thomas Mildestvedt* ble tildelt prisen i 2018 for gode pedagogiske evner, stor innsats- og foregangsvilje i sitt fagmiljø, samt arbeidet med ny studieplan i medisin.

Studiekvalitetsprisen skal stimulere og belønne gode tiltak innen studiekvalitet i fakultetets fagmiljøer. Overføringsverdien til andre fagmiljøer og studieprogram skal også vektlegges. Personer ved Fagområdet allmennmedisin (FAM) har flere ganger mottatt denne prisen:

- *Kirsti Malterud* og *Steinar Hunskaar* fikk i 1992 begge pris for hvert sitt «beste essay om medisinsk utdanning i år 2000».
- *Steinar Hunskaar* i 1997 for læreboka *Allmennmedisin – Klinisk arbeid*.
- *Edvin Schei* og *Profesjonalitetskomiteen* fikk prisen i 2013 for sitt pedagogiske nyskappingsarbeid med emnet Pasientkontakt (PASKON) i første studieår. Her blir de ferske studentene introdusert til legerollen og pasientkommunikasjon gjennom personlige erfaringer.

- *Øystein Hetlevik* og semesterstyret for 11. semester i medisinstudiet fikk prisen i 2019 for god sammenheng mellom læringsutbytter, undervisningsformer og vurderingsformer i et semester som innpasser ulike fagmiljøer til et helhetlig semester.

Prisen for fremragende forskningsformidling er tildelt tre ganger til forskere i allmennmedisin.

- *Bjørn Bjorvatn* fikk prisen i 2010 for sin fabelaktige evne til å kunne popularisere og knytte behovet for vitenskapelig kunnskap til dagsaktuelle tema om søvn.
- *Steinar Hunskaar* mottok prisen i 2013 for sitt mangeårige formidlingsengasjement, der han har satt medisinsk forskning på dagsorden og formidlet forskning og akademisk arbeid til et stort publikum, både i helsevesenet og til folk flest, blant annet gjennom mangeårig legespalte i lokalaviser.
- *Edvin Schei* fikk prisen i 2019 for sitt arbeid med offentlig formidling av kunnskap, teori og kritisk refleksjon om medisin og helse, ikke minst gjennom Filosofisk poliklinikk i over 20 år.

Merittert underviser er en ny høythengende tittel som tildeles universitetsansatte med omfattende praksis, god innsikt i pedagogisk teori og stor innsats for utdanningskvalitet i bred forstand. Alle utdanningsinstitusjoner i landet skal ha denne ordningen. Det medisinske fakultet utnevnte i 2021 sine seks første, som da blir deltakere i fakultetets «pedagogiske akademi». Blant de seks er det to fra Fagområde for allmennmedisin:

Thomas Mildestvedt får tittelen for sitt store engasjement for studentenes læring. Vurderingskomiteen omtaler han som en lagspiller og en betydelig ressurs i arbeidet for økt kvalitet og status for undervisningen.

Edvin Schei får tittelen for sin brede kompetanse og stor egen forskningsproduksjon innen undervisning og læring.

Medisinsk fagutvalg sin Hederspris ble i 2019 tildelt *Anders Børheim* for nytenkning, nyskaping og profesjonalisering av det medisinske fakultet, og for utmerket undervisning (figur 1).

Forskningspriser fra UiB

- *Steinar Hunskaar* fikk i 1989 tildelt Meltzerprisen for yngre forskere. Meltzerprisen er flere forskningspriser som deles ut av Lauritz Meltzers høyskolefond og deles ut for fremragende forskning eller forskningsformidling ved Universitetet i Bergen.

Figur 1: Medisinsk fagutvalg sin Hederspris ble i 2019 tildelt Anders Bærheim. Fra 1990 til i dag har han forelest på medisinstudiet, for så godt som samtlige av medisinstudentene ved universitetet. I begrunnelsen for hedersprisen beskrives han som en bauta: «Hans skussmål som trekkes frem er både for nytenkning, nyskaping og profesjonalisering av det medisinske fakultet, samt som en utmerket foreleser. Han har gjennomgående fått gode evalueringer for sin undervisning og sine møter med studentene. Egenskaper som trekkes frem er hans evne til å formidle et klinisk resonnement, nysgjerrighet til studentenes spørsmål og et glimt i øye under formidling.» Foto: Gunhild Agdesteen

- Bjørn Bjorvatn (2001), Guri Rørtveit (2004) og Lars Thore Fadnes (2021) fikk fra Det medisinske fakultet tildelt Søren Falch og øyenlege Sigurd Falchs juniorpris for yngre forskere. Prisen gis til spesielt dyktige forskere yngre enn 40 år.

Publikasjonspriser

Både instituttet og fakultetet tildeler årlig prisen for «Årets publikasjon». Instituttprisen går videre til konkurransen om fakultetsprisen.

- Kirsti Malterud fikk i 2001 instituttprisen for årets publikasjon for artikkelen «Qualitative research: standards, challenges, and guidelines», publisert i *Lancet*.
- Geir Thue, Kari Nerhus og Sverre Sandberg fikk i 2002 instituttprisen for artikkelen «Instruments for self-monitoring of blood glucose: comparisons of testing quality achieved by patients and a technician», publisert i *Clinical Chemistry*.
- Guri Rørtveit, Anne K Daltveit, Yngvild S Hannestad og Steinar Hunskår fikk i 2003 instituttprisen for årets publikasjon for artikkelen «Urinary incontinence after vaginal delivery or caesarean section», publisert i *New England Journal of Medicine*. Artikkelen fikk også prisen for Årets publikasjon fra Det medisinske fakultet samme år.
- Jan Magnus Bjordal, Elisabeth Ljunggren, Atle Klovning og Lars Slørdal fikk i 2004 instituttprisen for artikkelen «Non-steriod

anti-inflammatory drugs, including cyclo-oxygenase-2-inhibitors, in osteoarthritic knee pain: meta-analysis of randomized placebo controlled trial.», publisert i *BMJ*.

Praksislærerprisen blir utdelt årlig til en allmennlege som har utmerket seg som veileder for student i praksisperioden i 11. semester. Liste over prisvinnerne finnes i kapitlet om praksisperioden i den allmennmedisinske studieplanen.

Priser fra Den norske legeforening

Legeforeningen har lang tradisjon for å dele ut priser for ulike formål, både fra sentralstyret og fra ulike underforeninger.

Legeforeningens pris for forebyggende medisin (tidligere *Legeforeningens hygienepreis*) har som hensikt å vekke interesse for forebyggende medisin og helsefremmende arbeid.

- *Eivind Meland* ble tildelt Hygienepreisen i 1983 for artiklene «Kostholdsbehandling av essensiell hypertensjon» i *Tidsskriftet* i 1980 og 1983.
- *Kirsti Malterud* ble tildelt prisen i 2010 sammen med Mona Flatval for sin artikkel «Helsefremmende erfaringer hos lesbiske» i *Tidsskriftet* i 2009.

Legeforeningens kvalitetspris for primærhelsetjenesten skal stimulere til kvalitetsarbeid i helsetjenesten. Prisene gis til prosjekter eller arbeid som har som mål å heve kvaliteten på helsetjenestene, med vekt på pasientfokus.

- *Kirsti Malterud* ble tildelt prisen i 2008 for sin artikkel «Internkontroll på et allmennlegekontor» i *Tidsskriftet*.
- *SKIL v/Nicolas Øyane* ble tildelt prisen i 2017 for sitt arbeid med å lage tilby fastleger gode verktøy til kvalitetskontroll, ved kurs og veiledning.

Marie Spångberg-prisen er opprettet av Legeforeningens landsstyre i forbindelse med 100-årsjubileet i 1993 for den første norske kvinnelige lege, Marie Spångberg. Formålet med prisen er å stimulere kvinnelige legers vitenskapelige innsats ved å prisbelønne den mest verdifulle vitenskapelige originalartikkel, skrevet av en norsk, kvinnelig lege.

- *Guri Rørtveit* mottok prisen i 2004 for sin artikkel om inkontinens etter vaginal fødsel og keisersnitt, publisert i *New England Journal of Medicine*.

Norsk forening for allmennmedisin deler årlig ut flere priser. *Løvetannprisen* deles ut til en allmennlege som har gjort en stor innsats for faget allmennmedisin. Innsatsen kan være på sentralt eller lokalt plan, i det stille eller i media, faglig eller organisatorisk, praktisk eller teoretisk.

- *Hogne Sandvik* fikk i 2002 prisen for sitt arbeid som drivkraft og nettredaktør på *Eyr* som var allmennlegenes debattforum på Internett i en årrekke. Her har hans innsats bidratt til et meget aktivt faglig miljø.
- *Knut Arne Wensaas* fikk i 2020 prisen for sin langvarige innsats for allmennmedisin og allmennleger gjennom fagutvikling og forskning – og som tillitsvalgt.

Skribentprisen (tidligere Norsk selskap for allmennmedisin sitt forfatterstipend) deles ut til allmennleger som i tekst fremmer allmennmedisinsk fagutvikling eller sprer kunnskap om faget.

- *Kirsti Malterud, John Nessa, Per Stensland og Janecke Thesen* ble tildelt forfatterstipendiet for 2005, for bokprosjektet *Legekunst i praksis*, utgitt på Universitetsforlaget i 2006.
- *Edvin Schei* ble tildelt stipendiet for 2006 for bokprosjektet «Hva er medisin», utgitt på Universitetsforlaget i 2007.

Allmennmedisinsk forskningsutvalgs forskningspris for 1998 gikk til Øystein Hetlevik for et prosjekt om astma blant skolebarn i Odda.

Nidarosprisen utdeles hvert annet år ved Nidaroskongressen. Prisen tildeles en allmennmedisiner som har gjort en fremragende innsats for utviklingen av faget gjennom utdanning, informasjon og fagutvikling.

- *Steinar Hunskår* fikk tildelt prisen i 2005 for sitt initiativ til å få skrevet og utgitt en lærebok i allmennmedisin.
- *Kirsti Malterud* ble tildelt prisen i 2011 for fremragende innsats på forskningsfronten og bidrag til utvikling av allmennmedisinen.

Andre norske priser

Både offentlige organer, organisasjoner og foreninger gir priser for ulike formål, både forskningspriser, utdanningspriser og priser med annen bakgrunn.

Olav Thon Stiftelsen deler ut priser til forskere som gir fremragende undervisning av studenter innen det medisinske og naturvitenskapelige fagområde på nasjonalt nivå, og det er en forutsetning for tildelingen at studentene også stiller seg bak forslaget.

Figur 2: Edvin Schei mottar Olav Thons undervisningspris av Olav Thon selv 5. mars 2015 i Universitetets aula i Oslo. Av statuttene fremgår det at prisen kan tildeles norske og utenlandske akademiske forskere som yter fremragende undervisning av studenter innen det matematisk-naturvitenskapelige og medisinske fagområde ved norske læresteder. Prisen er på 500.000 kroner. Foto: Terje Heiestad.

- *Edvin Schei* ble tildelt prisen i 2015, som pioner for å introdusere praksis og profesjonsøving tidlig som integrert del av medisinstudiet i Bergen, og til utvikling av ny mentorordning for medisinstudentene (figur 2).

Bjørn Christiansens minnepris deles ut hvert år av Den norske psykologforening for et verdifullt bidrag i *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. *Bjørn Bjorvatn* var medforfatter på artikkelen «Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge» som i 2013 fikk denne prisen.

Anders Forsdahls minnepris deles ut av Nasjonalt senter for distriktsmedisin. Prisen ble opprettet i 2006 til minne om professor Anders Forsdahls praktiske og akademisk virke. Den tildeles en person som over år har utrettet en markant innsats for helsetjenesten i distrikts-Norge.

- *Per Steinar Stensland* (2014) og *Steinar Hunskaar* (2016) har fått tildelt prisen (figur 3).

Legevaktprisen deles årlig ut av Norsk Legevaktforum til person eller legevakt som har utført et målrettet arbeid for å høyne kvalitet, kompetanse, samarbeid og miljø i legevaksarbeidet.

- *Steinar Hunskaar* ble tildelt prisen i 2007 for sitt arbeid med å opprette og lede Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin.

Figur 3: Steinar Hunskår tildeles Anders Forsdahls minnepris for 2016 under Primærmedisinsk uke i Oslo av leder Helen Brands-torp ved Nasjonalt senter for distriktsmedisin. Prisen er et trykk av Hans Ragnar Mathisen. Anders Forsdahl (1930–2006) var første professor i allmennmedisin ved Universitetet i Tromsø. Her forsket han først og fremst på årsaker til livsstilssykdommer med utgangspunkt i lokale forhold i Finnmark. Prisen ble innstiftet i 2006. Foto: Torben Wisborg.

Kunnskapskommunens Forsknings- og Innovasjonspris deles ut til en person, eller et miljø, som har gitt et fremragende bidrag til forskning og innovasjon i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i Bergen eller bergensregionen.

- «*Giardiagruppen*» ble tildelt prisen i 2017 for sin forskning på Giardia-utbruddet. Prosjektet viser hva godt faglig samarbeid mellom ulike forskningsinstitusjoner sammen med primær- og spesialisthelsetjenestene kan oppnå og hvordan forskningsresultatene har hatt direkte nytte for å forbedre kommunens helse- og omsorgstjenester.
- *Lars Thore Fadnes* fikk prisen i 2020, for sin ledelse av INTRO-HCV prosjektet. Prosjektet har både et forskningsmessig og klinisk engasjement for marginaliserte grupper, og særlig ruspasienter.

Figur 4: Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest sin forsknings- og innovasjonspris for 2020 ble tildelt professor i allmennmedisin og fastlege Lars Thore Fadnes for hans ledelse av INTRO-HCV prosjektet. Av begrunnelsen fremgår at Fadnes har både et forskningsmessig og klinisk engasjement for marginaliserte grupper, og særlig ruspasienter. Dette er en gruppe med store medisinske behov som i liten grad blir gjenstand for

forskning. Årets prisvinner har bidratt til å redde liv for en gruppe mennesker som er vanskelig for den kommunale helsetjenesten å nå. Derfor er det særlig positivt at årets vinner driver forskning rettet mot denne gruppen, og med et ståsted godt forankret i kommunehelsetjenesten. Bidraget som belønnes er også et resultat av et bredt samarbeid på tvers av fagfelt og miljøer. Foto: Bergen kommune.

Prisvinner har bidratt til å redde liv for en gruppe mennesker som er vanskelig for den kommunale helsetjenesten å nå og derfor er det viktig med tverrfaglig forskning (figur 4).

«*Det nytter – prisen*» er et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet og KS. *Noklus* ble tildelt prisen i 1997.

Utposten, fagblad for allmenn og samfunnsmedisin, deler ut priser for beste artikkel og hederspriser. *Eivind Meland* ble i 1990 tildelt Hederspris i formidlingskonkurransen og i 1994 fikk han pris for beste artikkel.

Sanitetskvinnenes kvinnehelseforskningspris ble i 2017 tildelt *Kirsti Malterud* for på en fremragende måte å ha formidlet vitenskapelige resultater, arbeidsmåter og holdninger og deltatt i samfunnsdebatten med forskningsbasert argumentasjon for kvinnehelse og kvinners livsvilkår i et livsløpsperspektiv i mange år.

Mannsforums mannspris ble i 2018 tildelt *Eivind Meland* for hans pionerinnsats for å dokumentere og synliggjøre den store positive betydningen av barns fortsatt kontakt og samvær med far etter samlivsbrudd.

Utenlandske priser

Fra *Magda og Svend Aage Friederichs mindelegat* i Danmark deles det hvert annet år ut en nordisk pris som påskjønnelse for utført innsats og i forventning om ytterligere innsats innen forskning og fagutvikling i allmennmedisin. Tre forskere ved FAM har mottatt denne prisen.

- *Kirsti Malterud* (1996) for sin store innsats i allmennmedisinsk forskning.
- *Steinar Hunskår* (2001) for sin betydning for forskning, formidling og fagutvikling innen akademisk allmennmedisin i Norge og internasjonalt.
- *Guri Rørtveit* (2019) som internasjonal forsker som har produsert forskning av høy kvalitet til allmennmedisin, og for sitt arbeid med *Praksisnett* (figur 5).

Scandinavian Journal of Primary Health Care, et internasjonalt fagfelleurdert tidsskrift for allmennmedisinsk forskning, utpeker hvert år årets beste artikkel. *Stein Nilsen* og *Kirsti Malterud* ble tildelt prisen for 2017 for sin artikkel «What happens when the doctor denies a patient's request? A qualitative interview study among general practitioners in Norway».

Ig-nobelprisen er en internasjonalt anerkjent og berømt pris som tildeles for uvanlig, morsom, oppfinnsom og eventuelt unyttig forskning. En av de

Figur 5: Den danske prisen Magda og Svend Aage Friederichs mindelegat deles ut hvert annet år som påskjønnelse og en anerkjennelse av forskning på høyt nivå i allmenntmedisin. Det er en tradisjon at prisen deles ut på Nordic Congress of General Practice (NCGP) konferansen. Her fra prisutdelingen i Ålborg i 2019. Prisen er på DKK 100 000. Prisvinneren sammen med legatkomiteen. Fra venstre Niels Bentzen (Odense og professor emeritus NTNU), prisvinner Guri Rørtveit, Jens Søndergaard (professor i allmenntmedisin, Syddansk Universitet Odense) og Susanne Reventlow (professor i allmenntmedisin ved Københavns Universitet). Foto: Knut Arne Wensaas.

mest originale studiene som har vært utført i norsk medisin og som virkelig satte Norge på verdenskartet er utført av to forskere fra FAM i Bergen, *Hogne Sandvik* og *Anders Barheim*, noe som ga dem prisen i 1996 (figur 6). Studien ble publisert både i *BMJ* og i *Tidsskriftet* i 1994, og er ikke blitt glemt med årene. Artikkelen tittel i *Tidsskriftet* var «Beskytter hvitløk mot vampyrer? En eksperimentell studie».

Andre utmerkelser

Til slutt har vi samlet noen andre ulike æresmedlemskap og hedersbetegnelser:

- *Sigurd Humerfelt* ble utnevnt til Ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden i 1982.

Effect of ale, garlic, and soured cream on the appetite of leeches

Anders Baerheim, Hogne Sandvik

The medicinal leech has regained some of its lost popularity by its present use in microsurgery. Sometimes, however, the leeches refuse to cooperate properly. To overcome this problem doctors in the 19th century used to immerse leeches in strong beer before applying them to the patient.¹ In the 1920s a deaconess experienced that a little soured cream on the skin would encourage the leeches' feeding behaviour,² and we recently found that they seem to be attracted by garlic.³ We designed a study to evaluate the effect of these remedies.

Materials, methods, and results

Six leeches were dipped briefly in one of two different types of beer (Guinness stout or Hansa bock) or in water (control) before being placed on the forearm of one of us (HS). We measured the time from when the leech touched the skin until HS felt it bite. Each leech was exposed three times to each liquid in random order. As serotonin is known to control the feeding behaviour of the leech,⁴ we also measured the serotonin content of both beers by high pressure liquid chromatography.

Six other leeches were then placed on the same author's forearms without being dipped in beer or water. The left forearm was either not prepared or smeared with soured cream. The right forearm was smeared with garlic. The leeches were placed on the differently prepared arms in random order. We planned to place each leech on each arm seven times, but because of adverse effects only two leeches were exposed to garlic. The four remaining leeches completed the study as planned with the other preparations.

We analysed the median time from application to biting. Some leeches did not bite within the predefined time limit of 300 s, but as the study was run according to the intention to bite principle, these incidences were registered with a time interval of 301 s in the statistical analysis (paired Wilcoxon test).

After exposure to beer some of the leeches changed behaviour, swaying their forebodies, losing grip, or

falling on their backs. Leeches dipped in Guinness bit after 187 s, those dipped in Hansa after 136 s, and controls after 92 s (table). The serotonin content was low and similar for the two beers (0.1 µg/ml).

Two leeches placed on the forearm smeared with garlic started to wriggle and crawl without assuming the sucking position. They were placed in water, but their condition deteriorated. When placed on a bare arm they tried to initiate feeding but did not manage to coordinate the process. Both died 2½ hours after the exposure to garlic. For ethical reasons the garlic arm was abandoned at this point.

Leeches exposed to soured cream sucked frantically on the wall of their container after they had been on the arm. While on the arm smeared with cream, however, they bit no sooner than the controls (table).

Leeches' willingness to bite after being exposed to beer, garlic, and soured cream

Type of exposure	No of leeches	No of exposures for each leech	Time from application to biting (seconds)	
			Median	Range
Guinness stout	6	3	187*	38-301
Hansa bock	6	3	136	3-301
Water	6	3	92	7-301
Garlic	2	1	1	1
Soured cream	4	7	25	2-301
Bare arm	4	7	34	2-301

*P<0.06 compared with control (water). †Due to the lethal effect of garlic, the leeches were unable to initiate feeding.

Comment

Exposure to beer tended to disrupt the leeches' normal behaviour and made them erratic. However, the most interesting effect was that of direct exposure to garlic. Ingested garlic has been reported to be lethal to some animals,⁵ but we believe this to be the first study showing garlic to be lethal by skin absorption. Garlic has a definite force of attraction on leeches,³ but further research into this fatal attraction will require in depth qualitative methods.

The alleged effect of soured cream may have been an extrapolation of the deaconess's own preferences, an example of the placebo effect. An inert substance in the hands of the believer may work well, even on leeches. This study provides a reminder of how medical beliefs can stand uncontradicted for decades. We should never forget the necessity of critical research on commonly accepted medical truths.

We thank Ole Helland, Hansa Brewery, Bergen, for supplying sufficient amounts of their precious liquid to satisfy the needs of all participants of the study. We are also greatly indebted to professor Ole Jacob Broch, Division for Pharmacology, University of Bergen, for analysing the ales for serotonin. The leeches are by all accounts grateful to Hogne Sandvik for supplying his own precious liquid, but in any event we wish to express our appreciation for their enthusiasm.

Division for General Practice, University of Bergen, Ulrikdals 8C, N-5009 Bergen, Norway
Anders Baerheim, senior lecturer
Hogne Sandvik, research fellow

Correspondence to: Dr Baerheim.

BMJ 1994;309:1689

A leech at work on an unembellished arm

BMJ VOLUME 309 24-31 DECEMBER 1994

1689

Figur 6: Hogne Sandvik og Anders Baerheims artikkel i BMJ som ga dem Ig-nobelprisen i 1996. Iglene ble valgt som forsøksdyr da vampyrer var vanskelig å få tak i, og nok også har et sterkere etisk vern. Overraskende fant forskerne at iglene ble tiltrukket av hvitløk og at det tok kortere tid for de bet en arm som var smurt inn i hvitløk, enn en kontrollarm. I et smittevernperspektiv mente de i den norske utgaven av artikkelen at hvitløk derfor burde fjernes fra det norske kostholdet. Prisutdelingen organiseres av tidsskriftet Annals of Improbable Research og er en parodi på de ekte Nobelprisene. Ig Nobel er et ordspill på det engelske ignoble som betyr uedel. Prisen deles ut årlig ved Harvard University av blant annet virkelige Nobelprisvinnere.

- *Steinar Hunskaar* ble i 2008 tildelt den polske Statue of Hippocrates, for sine samarbeidsprosjekt med polsk allmennmedisin og Universitetet i Wroclaw. Han ble i 2014 også æresmedlem i EUREKA!, studentforeningen for forskerlinjestudentene ved Det medisinske fakultet.
- *Sverre Sandberg* har fått en rekke internasjonale utmerkelser for sitt arbeid innen sitt forskningsfelt klinisk kjemi og laboratoriemedisin: Westgaard Quality Award (Antwerpen 2005), Jendrassik Award (Budapest 2008), Adam Uldall Award (EQALM, Bergen 2015), Association of Clinical Biochemistry (UK) International Award (2016), Professor Doctor Alberto Aguiar Lecture Award (Aveiro, Portugal 2016) og The EFLM (European Federation of Laboratory Medicine) award for Scientific Achievements in Laboratory Medicine (München 2021).

Litteratur

- Baerheim A, Sandvik H. Effect of ale, garlic, and soured cream on the appetite of leeches. *BMJ* 1994; 309: 1689.
- Flatval M, Malterud K. Helsefremmende erfaringer hos lesbiske. *Tidsskr Nor Legeforen* 2009; 129: 2476-8.
- Malterud K, Nessa J, Stensland J, Thesen J (red.). *Legekunst i praksis*. Oslo, Universitetsforlaget, 2006.
- Malterud K. Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *Lancet* 2001; 358: 483-8.
- Nilsen S, Malterud K. What happens when the doctor denies a patient's request? A qualitative interview study among general practitioners in Norway. *Scand J Prim Health Care* 2017; 35: 201-7.
- Rortveit G, Daltveit AK, Hannestad YS, Hunskaar S. Urinary incontinence after vaginal delivery or cesarean section. *N Engl J Med* 2003; 348: 900-7.
- Sandvik H, Baerheim A. Beskytter hvitløk mot vampyrer? En eksperimentell studie. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1994; 114: 3583-6.
- Schei E. *Hva er medisin*. Oslo, Universitetsforlaget, 2007.
- Steine I, Milde A, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus I, Mrdalj J, Pallesen S. Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge. *Tidsskr Norsk Psykologforen* 2012; 49: 950-95.